

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 50 >
<i>Halvben na. noz aordva:</i>	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt -- kr.
<i>Vidékre postán szállítva:</i>	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 1

Czukros vita.

Tegnap — a hirhadt 16. §. felfeszakításával — megkezdte a magyar képviselőház a cukor-kiviteli premiumról szóló törvényjavaslat felett a vitát.

Ez a törvényjavaslat közgazdasági szempontból is igen érdekes és fontos, de ez a mi kormányunknak nem lenne elég arra, hogy nyár derekán tárgyalassa azt a képviselőházzal. Máskor már június elején vakációzni küldik a pihenésben kifáradt házat, most pedig júliusban is együtt tartják azt egyetlen javaslat miatt. Ez maga eléggé jellemzi a javaslat fontosságát.

Közgazdasági fontossága e javaslatnak abból áll, hogy a magyarországi cukorgyárosoknak jutalmat, prémiumot ad, hogy minél több cukrot szállítsanak a külföldre. Egy év óta már érvényben van ez a kivételes jutalmazási rendszer s e hó végén jár le, azért kell oly sürgősen megújítani.

A letelt egy esztendő alatt azt tapasztaltuk, hogy ennek a rendszernek káros következményei vannak. Gyárosaink u. i. ennek következtében annyi cukrot szállítottak ki, hogy a külföldön már cukorral hizlalják a sertéseket (nem túlzás, hanem tény), nálunk pedig napról-napra drágul a cukor. E mellett a cukorgyárosok kartellt kötöttek s oly olcsón vesznek a cukorrépat, hogy a birtokosok nem akarnak már termesztetni.

A kormány is hivatalosan elismeri a ház elé terjesztett bizottsági jelentésben,

hogy elvileg a kiviteli jutalmak eltörlése mellett foglalt állást, de a Németországgal való verseny miatt tartja azt szükségesnek. Pedig nagyon is meggondolandó, érdemes-e pusztán a verseny miatt és a gyárosok zsebének tömése miatt évenként másfél milliót adni kiviteli jutalmakra és annyi kárt okozni a közönségnek és a termelőknek?!

A javaslat közjogi szempontból nem kevésbé érdekes. Hogy a javaslat célját elérhesse — a közös vámterület miatt — Ausztriában is hasonló intézkedéseket kell tenni. Azonban az osztrák parlament nincs együtt s így azzal augusztus elsejéig letárgyalatni nem lehet; rendeleti úton fogják tehát életbe léptetni.

Az ellenzék függetlenségi árnyalata azonban azt vitatja, hogy ez veszélyezteti a dualizmust. Mert mi 67-ben azon feltétel alatt egyezkedtünk, hogy Ausztriában is alkotmányos kormány forma legyen és ne pátensekkel kormányoztassék. Néhány nap előtt még a félhivatalos magyar lapok is így irtak. Ma azonban már a »Pester Lloyd« és a »Nemzet« is kijelentik, hogy ez Ausztriának belügye. Különben is az osztrák alkotmány 14. §-a szerint szükség esetében bizonyos feltételek mellett meg van engedve, hogy rendeleti úton intézkedhessenek.

Legérdekesebb azonban e javaslat befolyása a politikai helyzetre. Azt már belátta a kormány, hogy a 16. §-t a nyári üléseken nem tudja keresztül hajtani; le is vetette már a napirendről. Nagy kérdés, ki tudja-e vinni, hogy a javaslatból augusztus elsejére törvény legyen? Ha az ellenzék folytatja az

obstruációt kétség kívül megtudja akadályozni. Semmiféle házszebálmódosítás vagy klotur sem használ ellene.

Más kérdés eltökélt szándéka-e a Kossuth-pártnak az obstructio a cukrosjavaslat ellen? Most még úgy látszik, hogy igen. Eötvös és Kossuth is részt vesznek a vitában.

Egyesek azonban kételkednek benne és — nem alaptalanul. A két kormány kécsi szócsöve a »Reichswehr« már is emlegeti, hogy »a Kossuth-párt tagjai csak a magyar kormány kegyelméből ülnek a parlamentben, mert az öldöklő angyal 1896 október 28-án megkímélte az ő házaikat, míg a többi ellenzéki pártokat erősen megtizedelte.«

Ezt a gyöngéd figyelmeztetést valószínűleg meg fogja érteni a párt és kellő időben abba hagyja az obstruációt, nehogy tulságosan sok kellemetlenséget okozzon a kormánynak, mely a nélkül is oly nagy bajban van már, hogy Bánffy, Fejérváry és Jósika hol egymás után, hol egyszerre utazgatnak az osztrák főváros felé.

A cukros javaslat — még keserűségek forrása lehet. Érdemes sorsát figyelemmel kísérni még a kánikulában is.

Törvényjavaslat a katonai titkok megőrzéséről.

A katonai titkok megőrzéséről ez év elején a közös hadügyminiszteriumban törvényjavaslatot dolgoztak ki s véleményezés végett a magyar és az osztrák kormánynak is megküldték. A törvényjavaslat azonban oly tág kört szab erre a forgalomra »katonai titok«, hogy sem a magyar, sem az osztrák kormány nem fogadhatta el a javaslatot.

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Első könyvem.

Hazafias és egyéb költemények Irtta: Lanpért Géza. Beöthy Zsolt előszavával. Budapest. 1894. Ara 1.50 kr.

Nagy lelki gyönyörűséggel olvastuk ezt a kedves könyvet, amely újabb bizonyága annak, hogy a század alkonyán hazai irodalmunkban is újabb, egészségesebb, tisztább, ideálisabb szellem irányzat lehellete jelentkezik, amely a művészet emelkedésének kedves előhírnöke. Verseit olvasva a gyönyörű alföldi rónák szele csapja meg arcunkat, délibábok játékát látjuk a látóhatár fölött, a kedves pacsirtaszó hangja emelkedik a derült ég kékjébe. Majd egy egy harang kondul meg a sugár toronyból, amely vasárnapi imádságra hívja az Istenben pihenő lelket, vagy édes esti nyugalomra int; kint népénekét halljuk fölzendülni egyszerű meszelt falu teplomocska oltára előtt, s felszállani az égbe a minden jók adójához. Majd ismét a ezredéves harc szent oltárát látjuk fölgyladni s csapni a magasba a honszerető lélek áldozatának lángját, vagy azon csodálatos ifju seregek egyikét és másikat látjuk feltámadni a földről, amelyek a század derekán a vitézség csaknem mystikus csudáit művelték. . .

Mily boldog egy költő. Egyetlen diszonáns hang nem kel szívében; az élet ellentétei harmonikus lelkében elsimulnak, kedélyes mint a

tengerszem sima felülete, melyen az Isten alkotta természet minden szépsége borulatlanul ragyog. Lángoló hazaszeretet, tiszta mély szerelem, emelkedett vallásos lelkület, ez az ő költészete. Mintha nem is látta volna Budapestet, ezt a szörnyű Babelt amely az élet, a küzdelem, a nyomor és bűn hazájába üzi a romlatlan lelket, mintha nem is e XIX. század végén élne, melynek annyi nagy költője Byron, Shelley More Leopardi, Heine. Lenan merő meghasonlás, merő világfájdalom. Ez az ifju költő új Petőfi, annak szilajsága sokszor durvasága s féktelensége nélkül.

Megvaljuk, örülünk az olyan verskötetnek, amelyet bárkinek kezébe adhatunk. s a mely mégsem untat, amely dacára egyszerűségének és természetességének a technika tökéletességével gyönyörködtet. Az újabb költők közül forma tökéletességre és édes magyar beszédre leginkább Nógrádi Papp Gyula kedves dalai hasonlíthatók az övéihez.

A könyv fölosztása a következő: (9—59 l.) Haza, szabadság. (60—82.) Szerelem. (83—163.) Élet, álom, ez utóbbi szakasz azonban nagyrészt vallásos költemények gyűjteménye.

Szívből gratulálunk a költőnek s meleg köszönetet mondunk neki azon lelki gyönyörűségért, melyet verseinek olvasása közben éreztünk.

A sok szép vers közül mutatványul itt közlünk kettőt:

Gödöllői zöld erdőben.

Gödöllői zöld erdőben.
Hűs fuvalom halkán támad. . .
Hull a levél, a merre jár,
Messze szál a dalos madár —
Hangos öröm vig berkében
Tanyát ütött a borongós őszi bánat.

Gödöllői erdő mélyén
Fű, bokor, fa néma búban. . .
A sárguló, gyér haraszt
Jóságos, bús királyasszony,
Magyarország királynéja
Merengve jár, fonségesen. . . szomorúan. . .

Az enyészet nagy fájdalma
Sajgó szívét egyre tépi. . .
Nines öröm: mi el ne muljon.
Nines virág: mi le ne huljon!
Hervadó lomb, siró szellő
Halkan, lágyan, vigasztalón sugja neki.

. . . Gödöllői zöld erdőben
Ne borongjon néma bánat,
Nagyasszonyunk, te jó, áldott,
Rózsákra lép a te lábad:
Magyar néped áldása jár
Virághintve te előtted, te utánad!

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 1.

A képviselőház mai ülése délelőtt fél 11 órakor kezdődött.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Gróf Teleky Sándor, Molnár Antal, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Lukács László, báró Bánffy Dezső.

A mult ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök jelenti, hogy Sággy Gyula képviselő hat heti szabadságot kér. A Ház a szabadságot megadja. Bemutatja Bereg megye közönségének kérvényét a kvóta emelés ellen, a gyulaférvári ügyészség és bíróságok kérvényét, hogy a millenniumi év nyugdíjukba háromszorosan számíttassék és végül az ácsi cukorgyár és répatermelők kérvényét a cukoradóról szóló törvény hatályának meghosszabbítása iránt.

Apáthy Péter, az összeférhetlenségi bizottság elnöke jelenti, hogy az összeférhetlenségi bizottság tagjai kétszer már nem jöttek össze s így a Házsabályok értelmében lemondottaknak tekintendők.

Elnök: Kíván a Ház e tekintetben intézkedni? (Nem.) Tehát a Ház e tekintetben még most nem kíván intézkedni.

Következik a napirend: a cukoradóról szóló t. cz. hatályának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Sággy Gyula: (Felkiáltások jobbról: hiszen szabadságon van.)

Elnök: A szabadság csak holnap kezdődik.

Sággy Gyula: Lehet, hogy a kormánynak kellemesebb volna, ha ő nem beszélne, de nem távozik addig, míg kötelességét nem teljesíti. A jelen javaslat a merkantil politikának a következménye, amely a gazdák terhére a gyáraknak és bankoknak ad premiumot. (Ugy van baloldalon.) A magyarországi gyárosok csak azért kénytelenek a külföldre vinni gyártmányaik egy részét, mert a nyakukon van az osztrák gyárosok versenye. De azzal, hogy a premium adásával mintegy kivételre buzdítják gyárosainkat, megkönnyítik az osztrák cukornak beözönlését. Ha kivételi prémiumot adunk a cukorra, akkor joggal kérhetnek a vasgyárosok is prémiumot az ő gyártmányaikra. Helyesebben tenné a kormány, ha a helyett, hogy azt a 9 milliót az osztrák gyárosok zsebébe juttatja, a mezőgazdasági szomorú helyzetének javítására fordítaná. Fejtegeti még a javaslat közgazdasági hátrányait s végül kijelenti, hogy a javaslatot még általánosságban sem fogadja el. (Élénk helyeslés baloldalon.)

Chernel György: Ennek a törvényjavaslatnak az a célja, hogy a ezukortermelést előbbre vigye s azt megszilárdítsa. A gazdának létérdeke nagyon veszélyeztetve van s azért jó, hogy egy új termelési ágat igyekezzik ez a javaslat meghonosítani. Most, mikor a munkásbajok napirenden vannak, nem szabad veszélyeztetni ezt a termelési ágat, mert ezzel az ő megélhetésüket veszélyeztetjük. A felelősséget sem a kormány, sem pedig a párt nem veheti magára.

Meszlényi Lajos: Hagyják ott a miniszteri székeket! (Derűtség.)

Chernel György: Nem zárkozhatunk el a premium rendszer elől, mert a statisztika kimutatta, hogy ez a rendszer helyesnek bizonyult. A méltányosság azt kívánja, hogy a gyárost ne mellőzzük, mert éppen ő segítette elő a gazdának a répatermelést. (Ugy van jobbról.) A prémium rendszer megvédését hazafiai kötelességének tartja s a javaslatot elfogadja. (Éljeszés jobbról.)

Kossuth Ferenc: Azzal kezdi, hogy a premium rendszer mindig a szegényebb állam vereségével szokott végződni. (Ugy van balról.) De hát mi is az a premium? Az, hogy bizonyos pénzüsszeget áldozunk azért, hogy cukortermelésünket olcsóbban vihessük ki a külföldre. A premium-verseny valóságos premiumháboru s Magyarországnak nem szabad olyan tere lépnie, hogy e háboruba beleegyezkedjék. (Ugy van baloldalon.) Felolvassa a pénzügyi bizottság jelentését s kimutatja, hogy a bizottság tavaly azon elvek mellett foglalt állást, amely elveket ők itt most hangoztatnak. Fejtegeti, hogy a cukor és az alkohol ugyanegy hatással vannak az emberi szervezetre; nekünk tehát nemzeti szempontból is kötelességünk, hogy a cukorfogyasztást emeljük. Magyarországnak — úgy mond — mindig van pénze, hogyha osztrák érdekeket kell gyarapítani, de soha nincs, ha iskolákat kell emelni, vagy más kulturális szempont követel anyagi áldozatot. (Ugy van, ugy van a baloldalon.) Bizonyítja, hogy a mult esztendőben is 9.700.000 frtot költöttünk el a cukorpremiumra, holott a cukorkivitelünk lényegesen csökkent. A cukorpremium etyáltalán nem eredményezte azt, hogy Magyarországon cukorkivétel legyen; ezt a statisztikából ki lehet mutatni. Van a kérdésnek ezenkívül közjogi része is, erre azonban nem szándékszik hosszasan kiterjeszkedni. Beszél a miniszter beszédéről s azt mondja, hogy az az igazság mezébe öltöztetett logikai család. (Ugy van, ugy van baloldalon.)

Kijelenti végül, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a kormány hasson oda, hogy az önálló magyar vámterület felállíttassék s a magyar cukornak a prémium Ausztriától függetlenül biztosíttassék. (Élénk éljeszés baloldalon.)

Arányi Miksa: Ugy tüntették föl a javaslatot, mintha Magyarország az osztrák cukoriparnak szubvencziót adna. Vitatkozik Komjáthyval és Kossuth Ferenczel. A javaslat nem érdemel olyan közjogi fontosságot, mint a milyent neki tulajdonítanak. Hosszasabban reflektál Komjáthy beszédére s azt fejtegeti, hogy a premium idehaza is csökkentette a cukor árát; a répa ára ellenben nem csökkent. A mostani cukor kartell nem ismer más feladatot, minthogy a cukor árát összhangba hozza a répa árával. Mert ha olesó a cukor, nem követelhető nagy ár a répáért. (Zajos ellentmondások a baloldalon.) Fontosnak tartja a javaslatot még abból a szempontból is, hogy például a kőbányák évenként nagy mennyiségű kőszén szállítanak a cukorgyárakba, a gépgyárak meg új gépeket s ezek mind elcséneenek, ha a cukorgyártás resztíngáltatnék. De fontos még a munkások szempontjából is, hány munkás volna kénytelen más foglalkozást keresni, ha a cukorgyártás resztíngáltatnék. Felhossa Irország példáját, a hol a lakosság megfogyott, mert gátat velettek az ipar fejlődésének. A törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés jobbról.)

Elnök az ülést öt percze felfüggeszti.

Szünet után:

Horánszky Nándor: Kijelenti mindenképp, hogy a jelen törvényjavaslatot nem fogadhatja el úgy a mint az megalkottatott. Két kérdés merül fel kiválóképpen; az egyik az, hogy mi lesz e törvényjavaslatnak a sorsa, ha a szomszéd Ausztriában nem sikerül azt keresztül vinni. A míg a vám és kereskedelmi szerződés fennáll, addig ez a törvény nem szűnik meg, mert össze van forrva amazzal, de a mint a vám és kereskedelmi szerződés megszűnik, az a törvény is hatályát veszti. Ez áll utjában ennek a törvényjavaslatnak. A monarchia másik államában az alkotmány nincs felfüggesztve, csupán zavarok vannak a kormányzás tekintetében. Abban a véleményben van, hogy ezt a törvényt itt minden aggály nélkül meg lehet alkotni. Nem fogadhatja el azonban a javaslatot közgazdasági tekintetektől. A miniszter indoklásában nem sorolta fel mindazon adatokat, a melyek szükségesek ahhoz, hogy ennek a javaslatnak nagy fontosságát megértsük. Ismernünk kellene, hogy mi volt az az összeg, a melyben Magyarország prémium gyanánt részesült. A prémiumnak a célja az, hogy az ország megszabaduljon a fölösleges terményektől, nehogy tultermelés álljon elő. Azt kell tehát megnézni, hogy nálunk van-e tultermelés, vagy nincs. Hát nálunk van tultermelés, de nagyon gyenge. A baj onnan ered, hogy közös vámterületünk lévén, a monarchia másik államából nagy cukorkészlet jön be az országba s ez az itteni készletet tetemesen megviseli s kijelenti, hogy a minisztert, javaslatának megtételére Bánffy suggerálta. (Taps a baloldalon.)

Lukács pénzügyminiszter tiltakozik az állítás ellen.

Horánszky: Fentartja állításait.

Nagyvárad város közügyei.

A közigazgatási bizottság ülése.

Tegnap délután 3 órakor tartotta Nagyvárad város közigazgatási bizottsága rendes havi ülését, a melyen több nagyfontosságú ügy került tárgyalásra.

Böthy László főispán elnökleto alatt jelen voltak: dr. Bulyovszky József, dr. Grámm Károly, Rác Mihály, Dus László, Lázár Márton, Papp Miklós, Sipos Orbán, Gyurkovits Kornél, dr. Berkovits Ferencz, Hoványi Géza, Mihelfy Adolf, Hlatky Endre, Mezey Mihály, dr. Baróthy Ákos.

Első sorban felolvasták a polgármester havi jelentését, az elmúlt hónap közigazgatásáról. Az érdekesebb adatokat a következőkben közöljük:

A közegészségi állapot az elmúlt június hóban kedvező, sőt mondhatni igen jó volt, a mennyiben a születések száma jóval meghaladja az elhaltakét. — Igen örvendetes

Pacsirtaszó.

Fakadó zöld mező fölött,
Fellegtelen kék ég alatt
Pacsirta száll, pacsirta szól...
Hallgatom a kis madarat;
— Én nem tudom, de a dala
Olyan édes, lelkihathó...
Csengj, oh csengj a szívembe
Pacsirtaszó, pacsirtaszó!
Nem oly régen — kis pacsirta
Emlékszel is még rá talán?
Itt egy halvány, esöndes gyermek
Mélázott egy madár dalán...
Szive gazdag, tündérvárt volt,
A ruhája kopott, fakó...
Csengj, oh csengj csak a szívembe
Pacsirtaszó, pacsirtaszó!
Itt látta a kora reggel,
Itt lelta a késő este:
Mikor száll fel pacsirtája,
Mikor dalol — csak azt leste;
Sokszor borult itt szemére
Édes álom, búaltató...
Csengj, oh csengj csak a szívembe
Pacsirtaszó, pacsirtaszó!

Te voltál a dalos madár,
Én voltam a méla gyermek:
Én tégedet megismerlek,
De te, úgy-e, nem ismeresz meg?
Nem esoda: most a ruhám szép
S a szívem hejh! sívár, fakó...
Csengj, oh csengj csak a szívembe
Pacsirtaszó, pacsirtaszó!
Ugy álmodtam: édes dalod!
Eltanulom — s eltanultam.
Szárnyam nő majd s felrepülök:
Felrepültem — s porbahulltam...
Csuf, sívár világba estem,
Elnémult ott a nótaszó...
Csengj, oh csengj csak a szívembe
Pacsirtaszó, pacsirtaszó!
... Mintha im ez áldott perczen
Lelkem szárnya meglendülne,
S szívemben a régi dalok
Szép dallama felcsendülne!
Utamra egy sugár ragyog,
Olyan fényes, oly biztató...
Csengj, oh csengj csak a szívembe
Pacsirtaszó, pacsirtaszó!

a hevenyfertőző betegségekről szóló rész. A járványos betegségek csak néhány esetben fordultak elő; de ezek befolyása is igen kedvező volt s csupán egyetlen esetben okozott halált fertőző betegség. A hónap folyamán élve született 111 gyermek, meghalt 80 egyén; a szaporodás 31. — Szegény beteg 193 ápolatott a város számlájára.

A közbiztonság elég jó volt júniusban, mivel nagyobb bűncselekmény nem fordult elő. Lopás 24, súlyos testi sértés 3, könnyű testi sértés 8, magánlak sértés 3, sikkasztás 8, család 2, hatóság elleni erőszak 1 fordult elő. Letartóztatottak 63 egyént, kik közül a bírósághoz kísérték 12, elítélőztoltak 55. — Kihágási feljelentés 118 érkezett. — Lőrincz Dávid fénymáz gyára megégett; valószínűleg gyujtogatásból.

Az adó befizetések jól folytak. Beletett fizetve kincstári adóban 11065 frt 28 kr, késedelmi kamatban 328 frt. hadmentességi díj 268 frt, jog- és bélyegilleték 5501 frt, házaló adó 75 frt, összesen 17,238 frt.

A jelentést tudomásul vették.

A vasuti állomás kibővítése.

A jelentéssel kapcsolatosan felszólalt Mihelyi Adolf bizottsági tag. A kormány előterjesztette javaslatát az államvasutak fejlesztése, állomások kibővítése tárgyában. Ezen előterjesztés szerint a nagyvárad vasut állomás kibővítésére 200,000 frt van felvéve (más városoknak 1—2 millió) ez is csak az 1093-1904 évekre, tehát csak akkor akarják a nagyvárad állomást némileg kibővíteni. A mostani állapotok pedig közegészségi és közbiztonsági tekintetektől tarthatatlanok. Indítványozza, hogy a közigazgatási bizottság írjon fel a kereskedelmi és pénzügyminiszterhez s kérjék, miszerint a körülményeket figyelembe véve, a sorrendet akként változtassák meg, hogy a nagyvárad vasut állomás mielőbb kibővítettessék.

Beöthy László főispán felszólalására elállottak attól, hogy most külön felírjanak, hanem utasították a főjegyzőt, hogy a félévi jelentésnél az indítvány értelmében fejezze ki a közigazgatási bizottság kívánalmát.

A tanfelügyelő az iskolákról.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő bejelenti, hogy meglátogatta a vizsgálatokat a következő iskolákban: a r. kath. fitanitóképzőben, az óvónőképzőben, a női kereskedelmi tanfolyamon, a r. kath. tanitónőképzőben, a községi polgári és elemi iskolákban, az Auspitz magán intézetben és az iparos és keresk. tanoncz iskolákban. Az eredmény mindenütt eléggé örövendetes. — A tanhelyiségek a községi elemi iskoláknál szűkek.

Jelenti továbbá a kir. tanfelügyelő, hogy meglátogatta a magánóvodákat s az állapotok tarthatatlanok. Közlebb részletes jelentést fog benyújtani erre vonatkozólag.

Az előterjesztést tudomásul vették.

A szakelőadók jelentései nemlegesek.

Uj iskolák felállítása.

A kir. tanfelügyelő előterjeszti a miniszter leiratát, a melyben elrendeli, hogy a város külső részén 4 új elemi iskolát, a meglévő iskolák kibővítésére pedig 6 új osztályt állítson fel Nagyvárad városa, mint aki a közoktatás ellátására kötelezve van.

A tanfelügyelő javasolta, hogy a felterjesztendő jelentésben emeljék ki, hogy a tanács megtette az intézkedéseket a községi iskolák fejlesztése iránt.

Hlatky Endre azt véli leghelyesebbnek, ha a felterjesztésben hangsúlyozzák, hogy egyszerre nem lehet ily nagy költséggel felemelni a kiadásokat, hanem a szükséghez képest. A mit a miniszter most azonnal akar, évi 15,000 frt több kiadást okozna. — Bevénne a felterjesztésbe azt is, hogy az állam ma is csak

oly kevés (7000 frt) államsegélyt ad, mint 20 évvel ezelőtt; igen helyén lenne, ha a kormány nagyobb segélyt adna Nagyvárad közoktatására.

Sipos Orbán helyesli a felszólalást, de a jelentésbe ne foglalják bele. Hiszi, hogy a kormány meg is adja a magasabb államsegélyt.

Dr. Bulovszky József bejárta a községi iskolákat s tapasztalta, hogy igen sok kívánni való van. Egyszerre azonban nem lehet, csak fokozatosan fejleszteni iskolaügyünket.

Beöthy László főispán javaslatára kimondották, hogy utasítják a polgármestert, miként az iskolák állapotáról, a város által a közoktatásra költött összegről az augusztus havi ülésre tegyen jelentést.

*

A Döry Mihály által az árvaszék ellen emelt panasz tárgyában Mihelyi Adolf befejezte a vizsgálatot. A Döry által felhozottak teljesen meg vannak cáfolva. Az előterjesztett jelentést tudomásul vették.

Még néhány apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

Előfizetési felhívás.

Az új félév kezdetével tisztelettel felkérjük azon előfizetőinket, kiknek előfizetési díja e hó végével lejár, hogy az előfizetést lehetőleg mielőbb megújítani sziveskedjenek.

Lapunk programja ismeretes olvasóink előtt. Célunk egy minden tekintetben modern színvonalon álló napi lapot adni. Értesüléseink gyorsak, kimerítőek pontosak és megbízhatók.

A „Tiszántul“ kath. szellemben politikai pártoktól függetlenül van szerkesztve, s a szerkesztőség napról-napra csak arra törekszik, hogy mivel jobb és tökéletesebb lapot adjon az olvasók kezébe.

Fővárosi tudósítónk minden érdekesebb esetről azonnal táviratilag értesít s így nem ritkán a kiválóan fontos eseményeket külön kiadásban adjuk tudtára a közönségnek.

Országgyűlési tudósításunk kivonatban leghűbb képét adja a parlamenti üléseknek s e tekintetben kerek fél nappal előzzük meg a budapesti lapokat, melyek Nagyváradra csak az esti órákban érkeznek.

Hirrovatunk élénk és változatos. A kath. mozgalmakat az egész országban figyelemmel kísérjük. Különös gondot szentelünk a közgazdaság, ipar, a megyei, városi és társadalmi élet igazi érdekeinek.

Kiváló gondnal ápoljuk a jó irányú szépirodalmat. Eredeti tárczáink előkelő színvonalon állanak. Magyaros fordításban mutatjuk be a külföldi irodalom legjelesebb termékeit.

E mellett lapunk a legolcsóbb politikai napi lap. Az előfizetési árak a régiéek, amelyek lapunk homlokán olvashatók.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Julius 2. Nagyvárad általános nagyvásár.
- Julius 3. Galamblovászat a Sporttéren.
- Julius 4. A polgári takarékpénztár rendkívüli közgyűlése d. e. 11 órakor.
- Julius 4. A »Szigligeti társaság« felolvasása Derecskén.
- Julius 4. A nagyvárad gőzmozdonyu közuti vasut részvénytársaság rendkívüli közgyűlése d. e. 9 órakor.
- Julius 5. A megyei közigazgatási bizottság ülése d. e. 10 órakor.
- Julius 6. A »Biharmegyei Kör« mulatsága a Szent László fürdőben.
- Julius 8. Nagyvárad város havi közgyűlése d. u. 3 órakor.

* A kiállítás bezárása. Junius 29-én Sz. Péter és Pál apostolok napján a gyönyörű kiállítás a muzeumban bezárult. Dél előtt, délután csak egy tolongott az elegáns közönség a muzeum termeiben; a megjelentek száma jóval fölülhaladta a kétszázat. Hét óra felé járt az

idő, mikor a hivatalosan hirdetett 6 óra helyett be lehetett zárni a muzeum ajtóit. Szerdán, csütörtökön végül a pompás ajándéktárgyakat szerencsésen visszaszállították a rezidenciába illetőleg a székesegyházba. A muzeumi kiállítás látható volt 17-én 20-án, 22-én, 24-én, 27-én és 29-én, még pedig 20-án, 27-én, 29-én délelőtt is, máskor csak délután. E hatszori kiállítás összes jövedelme kerek számban 120 azaz százhusz forintot tesz ki, vagyis a tavalyi összes jövedelemnek felét, ami kétségkívül olyan eredmény, hogy az minden várakozást fölülhalad, s nagyot lendít a még mindig oly szűk pénzügyi helyzeten: az erkölcsi siker persze egyelőre még beláthatatlan; az az 1109 ember, aki ez idő alatt a muzeum termeiben megfordult s kiknek nagyobb része a muzeumot se látta az előtt, kétségkívül meleg pártolója lesz a muzeumnak, talán látogatója, de mindenesetre hirdetője, ami annál örövendesebb dolog, mert a mostani látogatók között előkelő állású és befolyása egyének is vannak, kik kétségkívül nem fogják elfelejteni azt az élvezetet, melyet a muzeum és kiállítás szemlélete okozott, sem azt az elragadtatást, melynek anynyian kifejezést is adtak. Midőn azonban örövendetes tapasztalatainkról beszámolunk, lehetetlen föl nem említenünk azok neveit, kiknek a kiállítás sikere nagyrésztben köszönhető. Elsősorban mélyen le van kötelezve az egyet Fetsér Antal pápai káplán és bibornok-püspöki titkárnak, kinek eszméje volt a kiállítás, s ki az ellene tornyosuló akadályok dacára lehetővé tette azt; másodsorban Maeyer Antal könyvtárosnak, ki a muzeum hivatalnokait eléggé meg nem köszönhető buzgósággal segítette, gyámolította a kiállítással járó felügyelet, magyarázat, kalauzolás, ellenőrzés, nem csekély munkájában. Legszebb jutalmuk kétségkívül a közönség osztatlan elismerése, amelyet a közszépra irányuló buzgóság oly méltán megérdemel. Hogy a leghálásabb köszönet mégsem őket illeti meg hanem azt, kinek czimere, neve márványban, kőben ragyog a muzeum előcsarnokában, aki, midőn a szeretet, tisztelet, ragaszkodás-adta ajándéktárgyakat az atyai szív dicsékvésével a közönség elé tárta, egyuttal újabb jótéteményt gyakorolt nagy hivatású kulturális intézményünkkel: azt bizouyára a sorok közül is kiolvashatja mindenki.

* **Zarándoklat Maria-Zellbe. Dömötör** Gedeon budapesti plébános Szent-István napjára nagy zarándoklatot rendez a Mária-Taferlbe. A Szt.-Háromság-hegyre, Nagy-Mária-Zellbe, Szt.-József és Szt.-Anna hegyére a b.-pesti II. ker. Szt.-Anna plébániából.

Az uti-terv a következő:

Indulás aug. 20. Szt.-István napján, — a várbeli nagy körmenet után — 12-kor délben, külön hajón a II. ker., bombaterről. Aug. 21-én d. u. érkezés Marbachba — s azonnal felvonulás Mária-Taferlhez (félóra) ott éjjeli szállás. Aug. 22. kora reggel szent. mise, lejövet átkelés a Dunán Krummszbaum vasuti állomáshoz, honnan indulás Rozenauba, innen felvonulás a Szt.-Háromság-hegyére — éjjeli szállás. — Aug. 23-án reggeli szent. mise után indulás N.-M.-Zellbe, és érkezés Gammingsba, itt éjjeli szállás. — Aug. 24-én reggel szent. mise után az ut folytatása N.-M.-Zellbe, hova d. u. érkezünk. Itt maradunk aug. 25-én is egész nap. Aug. 26-án kora reggeli szent. mise után vissza indulás szent. József- és szent. Anna hegy kegyhelyen át Türritzbe; itt éjjeli szállás. Aug. 27-én reggel korán szent. mise után indulás Lilienfeld-be, hol vasut szallunk és Bécsbe érkezünk 9 óra tájban — egész nap itt tartózkodunk és este külön hajóra szállván, másnap, aug. 28-án visszaérkezünk kora d. u. Budapestre, bevonulás a szent. Anna templomba, hálaadás és ezután szétoszlás. Ez a gyalogosok uti-terve. A kik nem gyalognak a Szt.-Háromság-hegyről, lejövet vasutra szállnak és mennek Kernhofig, — onnét pedig kocsin N.-M.-Zellbe, hol a gyalogosokat bevárják.

Árak: I. oszt. 11 frt 80 kr. II. 9 frt 40 kr. III. 7 frt 80 kr. — nem gyalogosok vasut és kocsi 5 fttal többet fizetnek. — Szállásról gondoskodva leszen, de ezt külön fizetik. Tisztviselők és tanítók fizetnek II. osztályt és I-ön utazhatnak. Részt vehetnek vidékiek is — magyarok, németek és tótok. Jegyeket kapni a fenti pléb. hivatalban, hol azokat postautalvánnyal is meglehet váltani, de nagyon kérem — legkésőbb aug. 5-ig. Az utba eső hajóállomásoknál a hajó kiköt, ha előre jelentkeztek zárandokok. A hajó 7 órával korábban, mint a rendes bécsi hajó érkezik az állomáshoz.

* **Személyi hir.** Molnár Lajos eddigkincstári uradalmi intőző Gyorokon, a napokban családjával Nagyváradra érkezik, állandó lakásra s városunkban az »Agrár és járadékbank« kerületi megbízottja lesz.

* **A miniszter válasza.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága legutóbbi rendes közgyűlésében köszönetet mondott az öszkormánynak s külön a honvédmiszternek egy magyar katonai nevelőintézetnek Nagyváradon leendő felállításáért. A törvényhatóság köszönetét feliratban hozta város polgármestere a miniszterek tudomására. Báró Fejérváry Géza honvédmiszter a következő meleghangú leiratban köszönte meg a város üdvözlését:

Nagyvárad város közönségének a város törvényhatósági bizottságának folyó évi június hó 10-én tartott közgyűléséből 163—897 sz. a. a honvéd nevelő és képzőintézetek reformja alkalmából hozám intézett szívélyes és nagybecsű üdvözlő feliratáért, őszinte hálával hazafias köszönetemet fejezem ki és az abban kifejezésre jutott intenciókat zálogál tekintem annak: hogy ezen ősrégi város az állam és nemzeti célok megvalósítására irányuló törekvések iránti érzéket mindkor fentartandja.

Budapest 1897. jun. 28.

Fejérváry

honv. miniszter.

* **A Nagyvárad — kolozsvári gyorsvonatok közlekedése.** A Magyar Nadas és Egeres közt történt roppant földesuszamlás folytán, melynek helyreállítása huzamos időt fog igénybe venni, a gyorsvonat közlekedés Budapest és Kolozsvár közt az államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a következőkép fog fenntartatni. Az éjjeli 2 órai Kolozsvár felé induló 502 sz. gyorsvonat és a rövid mulva Kolozsvár felől Budapest irányában induló gyorsvonat Szolnok-Arad Tövisen át fognak közlekedni olykép, hogy e mellett a gyorsvonatok forgalma a szolnok-nagyvárad vonalrészén is fennmarad. Ez utirányon át az 502. sz. gyorsvonat Budapestről először ez évi július hó 2-án indul és Budapestre először július hó 3-án érkezik. *Ez intézkedéssel egyidejűleg a Csucsáról reggel 4 óra 49 perczkor induló és Nagyváradra reggel 8 órákor érkező 523 sz. vegyesvonat forgalma szünetelni fog s helyette e vonalrészén egy gyorsjárata személyvonat fog forgalomba helyeztetni mely Csucsáról reggel 4 óra 2 perczkor indul és Nagyváradra reggel 7 óra 17 perczkor érkezik.*

* **Nagyvárad város alapítványa.** Említettük, hogy Nagyvárad városa Ragány János főszámvevőt bizta meg azzal, hogy tegyen előterjesztést, vajjon hány katonai nevelőintézeti alapítványt tehetne a város jelenlegi pénzügyi viszonyai mellett. Mint értesülünk, a főszámvevő 8 helyet fog javasolni, melynek 1600 frtot kitevő összegét a jövő évtől kezdve rendszeresen beiktatják az évi költségvetésbe.

* **A végrehajtott vízvezetési díj.** Nagy a panasza a nagyvárad háztulajdonosoknak. Ugyanis, a vízvezetési díj fizetésére egyetlenegy sem szólítottak fel, hanem egyenesen végrehajtották őket s tegnapelőtt sorban elakarták licitálni a butorokat. Mint halljuk tiltakozni akarnak a hatóság ezen sértő eljárása ellen.

* **Bucusi bankett.** A Budapestre kinevezett Csathó Zsigmond volt nagyvárad kir. törvényszéki bíró tiszteletére ki a napokban hagyja el végleg városunkat, barátai és tisztelői ma este bucus bankettet rendeznek a »Fekete Sas«-ban.

* **A »Vilmos tüzerlaktanya«.** A befejezéshez közel álló »Vilmos tüzerlaktanya« építésére felügyelő bizottság holnap délután 3 órákor ülést tart. Összejövetei helyül a városház tanácssterme van kitűzve. — A sok rossz időjárás miatt attól tartanak, hogy szeptember 1-ére nem lehet átadni a kaszárnyát készen a katonaságnak.

* **Uj albiró.** Mint értesülünk Ő Felsége a király a nagyvárad vidéki kir. járásbíróvához a Kiss András helyére Balás János debreczeni kir. ítélőtáblai tanácsjegyzőt nevezte ki. Legközelebb a hivatalos lap hozni fogja e kinevezést.

* **Tisztújítás.** Gyulán tegnap Fábry alispán elnöklété alatt megválasztottak: Dutkay Béla polgármesterré, Szlankó Henrik mérnöké Finck Károly árvagyám, Folmann János dr. ülnök, Eranch Döme főpénztárnok, Deunz József ellenőr, Schiffner József iskolai tanácsos, Aál Sebestyén városi bíró. Orosházán főorvos lett Rapcsák Emil dr. másodorvos Kunos László dr.

* **Uj egylet.** A belügyminiszter a berettyóújfalui kiházasítási segélyegylet alapszabályait jóváhagyta.

* **A páris-patak tisztántartása.** A nyári időfolyamán, a nagyvárad Páris-patak tisztán tartására állandó munkásokat alkalmaztak. Tegnap már megkezdték a munkát, és végig tisztítják a város ez egészségtelen árkat s így legalább habár kis időre is, elenyésztetik azt a fertőző büzt melyet szétáraszt. Őt munkás van alkalmazva, kik folytonosan azzal a munkával lesznek az egész nyáron elfoglalva.

* **Halálozás.** Stern Bernátné, született Kenyeres Anna, életének 24-ik boldog házasságuk 5-ik évében, csütörtökön d. u. 2 órákor hosszas szenvedés után kisenvedett. A megboldogult hült tetemeit, kit férjén és két kis kora árváján kívül nagyszámu család gyászol ma pénteken délután 2 és fél óráko r fognak kolozsvári-utcazi Feldmenn-léle házban levő lakásából az izr. sirkertben öröknypalotára tetetni.

* **Kneipp öröksége miatt per.** Kneipp végrendeletében magánvagyonát örökösökévé Stüekle wörishofeni lelkész tette. És már most, kevés nap mulva Kneipp eltemetése után azt a hírt vesszük, hogy viszálykodás tört ki dr. Baumgarten, Kneippnak az utóbbi időkben gyógykezelője, és Kneippnak tulajdonképeni utódja az irgalmas testvérek rendjének prioris Reille között. A nevezett rendnek lett ugyanis hagyományozza a wörishofeni gyógyintézet, a melybe orvossággá a prior dr. Wahr tette. Emiatt keletkezett dr. Wahr és dr. Baumgarten között az ellenségeskedés. Némelyek tudni vélik, hogy Baumgarten birtokában van Kneipp szabályszerű végrendeletének, melyben őt nevezi ki utódjául, míg Reille prior egy 1894-ből keltezett nyilatkozattal rendelkezik, mely szerint »gyógyintézet tulajdonjoga az irgalmas testvérek rendjét illeti és ő jogosított fel, hogy Kneippnak orvosi utódját kinevezze. A harc a prior és dr. Baumgarten között annál elkeseredettebbnek ígérkezik, mert mindketten a saíát állásunkjukat tartván jogosnak, engedni egyik sem akar.

* **Ismét egy hulló.** Nagyváradon tegnap délután ismét kifogtak egy hullát a körözből az alsó fűzesen. Az esetről nyomban hírtadtak a rendőrségnek, honnan a kiküldött közegek jegyzőkönyvet vettek fel az esetről. A hulla kilétét nem sikerült megállapítani, így a rendőrség ma lefogja fényképezeteni. Megejtik a boncolást is, mely után eltemetik a szerencsétlent.

* **Öngyilkos völgegy.** Ily című tegnapi hírtünk folytatásául a következőkről tudósít még levelezőnk. Bodó Kálmán, kinek a menyasszonya Tömöri Juliska egy vasuti ör leánya volt, olyan ok miatt ragadt fegyvert önmaga ellen, mely szinte nevetséges. Egy régi ismerőse ugyanis egy bornyut meg hatvan üveg bort

ígért a lakadalomra és ő ebbe bizakodva, sok legénykori pajtását, atyafiát meghívta. De a legutolsó napon cserbe hagyta bőkezűnek ígérkező jóakarója. Nem küldte el sem a bornyut sem a bort. Mit csináljon most már ő a meghívott vendégekkel? Miből vendégelje meg a násznépet, mikor pénze sincs effélékre? Ilyen kínos tépelődések között szökött hát a menyasszony apjának, hogy segítse ki a zavarból. De leendő apósa is olyan magaformájú szegény ember lévén, kereken megmondta, hogy ő bizony nem ad egy garast se. A szegény, hogy így felültette a pajtásait, rokonait, meg az elkeseredés, hogy menyasszonyának a szülei megtagadták a kérését, — adta kezébe a revolvért, melylyel kiakarta oltani az életét. Bodo még nem halt meg de éltéhez semmi reményt nem fűznek az orvosok.

* **Két körözés.** A Rendőri Közlöny tegnapi száma két körözést hoz újból. Az egyik Varga Ferencz 28 éves asztalos legény, ki szándékos emberölés kísérletének büntetével van vádolva s születési helye Margitta, a második Róth József sárréti születésű 21 éves pékinas, ki gazdájától Policzer Manótól 8 frt 50 kr. értékű süteménnyel és a pékkosárral eltűnt.

A »Biharmegyei orvos egyesület« szakülése a Szt.-László fürdőben.

— július 1.

Az orvos urak -- hálásak. Tegnap kivonultak a Szt.-László fürdőbe; ott tartottak érdekes szakülést. Kegyelettel emlékeztek meg egy nagy érdemű elhunyt tagtksukról; hoztak egy fontos közegészségügyi határozatot; meghallgattak két tanulságos értekezést, ettek egy kitűnő vacsorát s mindezekkel tartalmas, megérdemelt reklámot csináltak a — fürdőnek.

S ez helyesen van. Egybekötni a hasznost a széppel a szépet a jóval, orvosoknak sikerül. S e sikerben van a legfőbb haszon.

De a tárgyra.

A szakülésen a következők vettek részt: dr. Konrád Márk elnök, dr. Berkovits Miklós titkár, dr. Bodor Károly, dr. Bartha János, dr. Altmann Jakab, dr. Raab Gyula és dr. Papp ezredorvosok, dr. Munk Béla, dr. Weisz Márton, dr. Ertler Mór, dr. Kornstein Lajos, dr. Heimann Lipót, dr. Péchy Károly (Bihar), dr. Grósz Albert, dr. Grósz Menyhért, dr. Sewimmer (Belényes), dr. Barna Armin, dr. Filkor Lajos, dr. Révész Vilmos, dr. Popovits György, dr. Wimmer Julián, dr. Kazai Kálmán, Herrigh Sándor, Molnár Lajos, dr. Weisz, Nyiry György, Mura József és Winkler Lajos.

Dr. Konrád Márk elnök rövid megnyitásban üdvözölte a szakülés tagjait; elismeréssel nyilatkozott a Szent-László fürdőnek, minden igényeket kielégítő berendezéséről, kiváló gyógyhatásáról, melynél fogva bármely hazai gyógyfürdővel versenyezhet. De hangsúlyozta viszont, hogy több súlyt kellene fektetni a gyógyulásra, mint a mulatságra. Az orvosi karon nem mulik, hogy a hathatós gyógyfürdő emelése; azt hiszi, az itt tartott és tartandó szaküések is hoz járulnak e törekvéshez.

A megéljenezett elnöki beszéd után, Dr. Popovits György benső szeretettel megírt emlékbeszédét olvasta fel: néh. Kiss Ferencztől. Igaz, benső barát, tisztelő collega és őszinte bajtárs kegyeletes szözata nyilatkozott úgy az elhunyt élettrázának valamint nemes, példászerű jellemének kidomborításában. A szakülés kegyelete jeléül felállva fogadta az emlékezés végsőrait, felolvasót megéljenezte, emlékbeszédét kinyomatja.

Dr. Filkor Lajos, a Szt.-László fürdő orvososa tanulságos felolvasást tartott a hévizek gyógytani hatásáról. Előadása nyomán, Dr. Konrád, Dr. Berkovits Miklós, dr. Filkor és dr. Grósz Menyhért hozzászólása után, a szakülés elfogadta elnökének azon indítványát hogy az orvosegylet átír a helybeli fürdőintézetek tulajdonosaihoz azon kéréssel, hogy a közönség fürdőhasználatát kizárólag csak orvosi rendelet és ellenőrzés mellett engedje meg.

Az orvosok Nesztora: Dr. Grósz Albert ifju munkásszeretettel vett részt a szakülésen. A titkár olvasta fel: A szabályzott közegészség-

ügy befolyása a jólétre) cz. értekezését, melyet a szakülés figyelemmel hallgatott és elismeréssel fogadott.

Végül új tagokul felvették: Dr. M o s k o v i t s Miklóst és F e k e t e Sándort.

A szakülés tagjai ezután gyönyörködve sé táltak a kies fürdő parkjában s 8 órakor a fehér asztalnál foglaltak helyet. Diszettel részt vettek: Dr. Berkovits Miklósné, dr. Bodor Kárllyné, dr. Barna Árminné, dr. Kornstein Lajosné, dr. Popovits Györgyné, Molnár Lajosné, Adorján Árminné, Aufrecht Ilona, Márk Gizella és özv. Wolfné. A lukullusi vacsora alatt (Kovács remekelt izletes ételleivel és italaival) csakhamar pompás hangulat keletkezett, melyet az elmés áldomások még inkább fokoztak.

Első áldomást dr. Berkovits Miklós mondta éltetve az Egyesület érdemes, szeretett elnökét dr. Konrádot. Az elnök azonnal válaszolt, poharát a hölgyekre ürítve. Dr. Péchy az Egyesület jeles titkárát, dr. Berkovitsot, dr. Bodor K., dr. Popovicsot, dr. Kornstein Lajos a boldogult Kiss Ferencz hagyományos jó szellemét, dr. Grósz Menyhért a fürdő orvosát, dr. Filkört, dr. Kornstein az Egyesület tiszteletb. titkárát dr. Bodort, dr. Weisz Márton a nagyváradi sajtót s annak jelenlevő képviselőjét Winkler Lajost éltette. Winkler L. az orvosegylet további felvirágzásáért, dr. Papp a hölgyekért ivott. — A banketnek este 11 órakor volt vége.

A csillagvárosi bölcsőde ügye.

Nagyvárad 1897 július 1.

Ismételten volt szó lapunk hajábjain arról a humanus intézetről, mely városunk egyik elhagyatott részén a csillagvároson akar felállítani a helybeli »Bölcsőde egyesület«, melynek már három ilyen intézet köszöni városunkban létét és fennállását.

Hála Nagyvárad város lakosságának és nemes szívé gondolkozásmódjának, ma már szinte bizonyosra vehető, hogy rövid idő múlva megfog nyílni a negyedik bölcsőde is.

Szinte felesleges megírni, hogy milyen áldásos egy ilyen intézet. Olyan embereknek, olyan szülőknek számára készül ez a bölcsőde, kik a mindennapi kenyeret lévén kénytelen véres verejtékkel megkeresni, bár mily fájdalommal is, de gyermekeiket elhanyagolni mintegy kényszerítve vannak. Munkába kell állani az apának, ki kőmives napszámos, földmives, mesterember, gyármunkás, munkába kell állania az anyának, ki mosónő, téglát hord, vagy surolni jár, a háznál apró gyermek van, kit nem lehet elvinni a munka helyére, már legtöbbször csak azért sem, mivel a gyermekes szülőt egyszerűen nem fogadják fel. Élni pedig kell. A gyermek otthon nem maradhat, mert még olyan kicsi, hogy okvetlenül elpusztul, ha csak pár órára is magára hagyják. Mit tegyen ilyen körülmények közt a földhöz ragadt szegény ember? — Borzasztó feleletet ad erre a kérdésre a gyermek halandóságáról szóló statisztika megdöhentő számsorozata. — A kis gyermek vagy elpusztul vagy elpusztítják.

A bölcsőde ezt akarja megakadályozni. — A munkára induló szülő beadja gyermekét a bölcsődébe s nyugodtan dolgozik egész nap. Jól tudja, hogy gyermekére olyan gondot fordítanak, melyet legtöbb esetben még önmaga sem volna képes nyújtani. Olyanok ápolják a kis csecsemőt, kik jutalmat nem az emberektől várnak s kik ép azért nem azt nézik, hogy kinek a gyermekét gondozzák, hanem azt, hogy mikép gondozzák lehető legjobban. Kérdezzék meg csak az olasz, újvárosi s katonavárosi bölcsődék környékén lakó szülőket, hogy mit tartanak ezekről az intézetekről. Nem találnak kellszavakat hálájuk kifejezésére s valláskülönbőség nélkül csak magasztalni tudják a nővéreket, kik valóban csodálatra méltó kevés költ-

séggel és bámulatra méltó nagy türelemmel látják el a reájuk bízott gyermekeket.

Ez a bölcsőde állni fog, mert olyan emberek vették kezükbe az ügyet, kiknek neve sikert jelent,

Dr. Nogáll püspök az építéshez tetemes összeggel járul, ő fedezi a bölcsődével kapcsolatos óvoda költségeinek java részét.

Rimanóczy és Rendes építészek nagymennyiségű téglát ajánlottak fel, a »Nagyváradi Taxarékpénztár« pedig 1000 frtos jubileumi alapítványával csaknem teljes megvalósulás stádiumába hozta az ügyet.

Hoványi Géza néhány száz frtot gyűjtött össze s így a 8000 frtra preliminált építési költségek egy része már együtt van. De még sok van hátra.

Újólaj felkérjük azért előfizetőinket, hogy e célra adakozni sziveskedjenek, jobb célra bajosan adhatnak.

Lapunkhoz legújabbán a következő adományok érkeztek:

Dr. Bozóky Kálmán 2 frt.

Bucsovsky Lajos . 5 frt.

Egy asztaltársaság . 9 frt.

Ez összeggel együtt a lapunkhoz beérkezett adományok 38 frt 50 krt tesznek ki.

I R O D A L O M.

Havasi levelek.

Irta M á n d o k i Sándor. Nagyvárad 1897. Szent-László nyomda. Ara 1 frt.

A mai világban, mely folyton a szenzációt, a rendkívülit hajhássza, szinte vakmerőségnek tűnik fel, hogy akadjon egy ember, ki a mindennapi, egyhangu, szürke élet apró-cseprő bajait írja le s azt könyvalakban világgá bocsássa. Ugyan ki fogja ezt elolvasni? Megvalljuk, mi is bizonyos kedvetlenséggel fogunk e könyv lapozgatásához, melynek egyszerű címe és igénytelen szürke borítékja semmi érdekes dolgot nem árul el. Annál nagyobb volt azonban a csalódás. Mindjárt az első oldal olvasásánál az embert valami kellemes érdeklődés ragadja meg. Az egyszerű, néha humoros, néha satirikus nyelvezet, a könyv minden lapjáról szétáradó megkapó közvetlenség szinte kényszeríti az embert, hogy az olvasást folytassa. Pedig miket beszél el az író? Egy fiatal idealista papot kitesznek káplánnak az egyházmegye egyik olyan plebániájára, mely arról nevezetes, hogy ott csak a levegő és a víz kitűnő, egyéb semmi. A hívek csupa tót napszámosok, üveghutások, kik mind földhöz ragadt szegény emberek, kiknek intelligenciája nem sokkal áll felelebb egy zulukaffernél. Természetes, hogy a fiatal ember kissé lehangolva, de nagy resignációval foglalja el állását. Csakhamar azonban megtalálja életének kellemes oldalát s igyekszik mindent ebből a szempontból lefogni. Egy képzelti barátjának levélben leírja mindennapi életét és benyomásait ezek a »havasi levelek«.

Olyan finomak, subtilisak, de mégis meghatók ezek a levelek főképp azon részletek, hol írójuk a havasi természetet írja le. Mikor elvezet egy kirándulásra s vázolja annak gyönyöreit, szinte érezzük a frissen lekaszált hegyi fű illatát, halljuk a havasokon kecskenyáját legelhető pásztor túlkölését, látjuk lennt a völgyben meghuzódó apró vityilókat, a vidám csörgedező patakot, fenn a tiszta ég azurjában repülő madarakat. Leheveredünk egy szikla tövében, elő az elemőziával, a sok séta után de jól esik egy kis falatozás! — Aztán, mikor bevezet a feketeerdei üvegyárba a nagy kohók elé, majd midőn elmegyünk egy apró tót gyermek temetésére, vagy egy paraszt lakodalomra vagy csikorgó hideg téli időben félnapig utazunk a hóval ellepett hegyek közt vagy betekintünk egy pár órára az élesdi vásárra, ugy-e milyen egyszerű mindennapi dolog ez! Hát érdemes még meg is említeni? Milyen jól esik mégis végig olvasni e leírásokat abban a cikornyátlan zamatos nyelvezetben, melynek humora csak akkor élvezhető, ha egy egész levelet végig ol-

vastunk. Azt a finom, szellemes gunyot csak akkor élvezzük, midőn már rég túl vagyunk rajta. Csak akkor érezzük azt, hogy itt a szerző megint valami félszeg szokást vagy jelenetet akar kihumorizálni.

Mándoky nem teljesen új ember az irodalomban. Már első könyvével, melyet egy szálíg elkaptak, feltűnést keltett. Könyveiben nincs érdekes meseszöveg, nyelvezete nem fellengzős, tárgyuk nem érdekesítő, mégis szivesebben vesszük kezünkbe, mint a más modern irodalom tuczat könyveit. Hiába az ember valami benső oknál fogva jobban szereti olvasni az olyan dolgokat, melyekről érzi, hogy azok igazán megtörténtek s nem rendkívüliek, mint a regény-hősök kalandjai s hogy azok new izgathatni, de szórakoztatni akarnak. Melegen ajánljuk a »Havasi levelek«-et olvasóink figyelmébe. A könyvet a Szent-László-nyomda szép, nagy, könnyen olvasható betűkkel és finom papíron állította ki. Ara pedig olyan csekély, hogy bárki megveheti. —y.

TANÜGY.

Iskolai értesítő.

A m. kir. állami főreáliskola értesítője. A nagyváradi állami főreáliskolának az idei értesítője bevezető czikk gyanánt a Nagyvárad városa által a nagypiacz-téren emelt impozáns iskolaépület keletkezésével és leírásával foglalkozik. Azután a múlt iskola év története következik. Az iskolai segélyegyletnek, mely ez évben alakult meg, vagyona 1127 korona 98 fillér. A lefolyt iskolai évben 75 tanuló nyert iskolai könyvbéli segélyt. A tanulók száma 279 volt, kik közül 51 r. kath., 12 g. kel., 36 ev. ref., 3 ág. hitv. és 153 izr. volt, közülük 255-en tettek vizsgálatot, 24-en két tárgyból, 11-en pedig több tantárgyból buktak, mi elég kedvező eredmény. A tanári és ifjusági könyvtár szépen gyarapodtak, különösen ez utóbbi, mely 173 kötettel szaporodott. Az ajándék könyvek közt ott van a Jókai Mór összes műveinek Nagyvárad városa által adományozott eddig megleit 60 kötete is. Kár, hogy a könyvek közt olyanok is szerepelnek, mint Otto Henne am Rhyn; a »szabadkőművesség 10 kérdés és feleletben« s Georges Saudnak az indexre tett »Petite Fadatte« című regénye. — Ezeket ki kellene szuperálni. — A physical, vegytani, természetrajzi, mértani, szabadkézi és földrajz-történelmi szerek gyarapodása meglehető. — Az önképzőkör működése nagyon elismerésre méltó s a gimnáziuméval össze sem hasonlítható, annyira felette áll. A tanári kar dicséretes irodalmi munkásságot fejtett ki.

A tanév eredménye. A községi iskolaszékhez az igazgató felügyelő által benyújtott jelentés szerint Nagyvárad községi iskoláiban a tanévet igen szép eredménnyel zárták be. A tanévek öntudatos, dicséretes működése megkapta a sikerben a jutalmat. A többi között a v. velencei el. leányiskola által felmutatott eredmény igen kielégítő, s K u n y h ó s s y Augustia, V a r g a Teréz és S z ó c s n é Farkas Karolin tanítónők szorgalmát dicséri.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Idegen nő.

(Jászai Mari 6-ik fellepte.)

Az eső miatt csak »fél ház« gyönyörködött az este a nagy tragica művészetében.

Mistress Clarkson, az idegen nőt személyesítette a tőle megszokott virtuozitással, eredetiséggel, avval a bűbajos, csodálatos művészetével, mely ámulatba ejt.

Az ő idegen nője olyan volt, amilyennek azt a költő elképzelhette. Azt az excentricus jellemet rokonszenvenessé tette, mi nagy dolog, mert ezt a szerepet rendesen úgy creálják, hogy nem az »idegen nő« nagy lelkűsége, ereje kap meg bennünket, hanem különböznek tünik fel előttünk.

Kiváló művésznők ez este is egy remek virágcsokrot kapott.

A közönség tegnap is nagy lelkesedésével

tapolt a kiváló művésznőnek — s mindenki örömmel vette azt a hirt, hogy Jászay Mari még egy ízben fel fog lépni valamelyik népszínműben.

Paulayné (De Semptons Katalin) is hatással, hévvel játszott s a harmadik felvonás végén jól megérdemelt tapsokat kapott.

Somló Emma (De Ermelesné) csak alig pár szó szerepet kapott, de kiváló értelmes szavaló tehetsége ebből is kitűnt — és igazán nagyon óhajtanók ha a öt tehetségéhez, erejéhez méltó nagyobb szabású szerepekben láthatnók. Kár az ilyen szép tehetséget hevertetni.

Balla Kálmán (De Semptons) a tőle megszokott eleganciával játszotta szerepét.

Tompa Kálmán (Gerard) a szokott jó volt. A diszletek ellen egy kis kifogásunk van, mert azob nem valók voltak a hercegi szalonhoz. A rendezés gondos és jó volt.

K . . . Rezső.

E. Kovács Gyula jubileuma. E. Kovács Gyula a veterán színész, ki tavaly nálunk tartotta meg 40 éves jubileumát, most az ország összes színpadain bucsut vesz a magyar közönségtől. Marosvásárhelyt, a hol a kolozsvári színház személyzete fényes anyagi és erkölcsi eredménynyel működik, július hó 8-án lesz a bucsuzás. Az előadás programja ez lesz: 1. »Szigetvári vértanúk« első felvonása. 2. Bedőházi János tanár beszéde a jubilánshoz. 3. A »becsületészó« Szigeti egyfelvonásos vígjátéka.

A »madarász.« Ma este Zeller bájos operettje kerül színre. Nagy varázserőt kölcsönöz a darabnak, hogy a cím szerepet Ámon Margit a szintársulat legjobb s legtehetségesebb énekesnője fogja játszani.

Jászay Mari a »Toloncz«-ban. A nagyművésznő, a közönség legnagyobb öröme, megtoldja vendégszereplését. A heti műsort Tóth Ede e gyönyörű darabjával egészítette ki az igazgatóság. Vasárnap este kerül színre s a főszerepet Jászay Mari és Gyöngyi Izsó fogják játszani. Jegyek az előadásra már ma válthatók. Bizonyos, hogy ez lesz a szezon legjobb népszínmű előadása.

Heti műsor.

Péntek: Madarász.

Szombat: Goldstein Számi. (Gyöngyi Izsó felléptével.)

Vasárnap: délután II. Rákóczy Ferencz fogsága.

Vasárnap: este a »Toloncz« (Jászay és Gyöngyi felléptével.)

MULATSÁG.

A »Biharmegyei kör nyári mulatsága.

Nagyban folynak az előkészületek a »Biharmegyei kör« júliusi 6-iki hangversenynyel egybekötött táncmulatságára. A tegnapi napon történt megállapodások szerint Székely Irén k. a. »Lili« keringőt fogja elénekelni Müller Ottó zongora kísérete mellett. Fuchs Jenny k. a. megbetegedése miatt unokatestvére Ormaly Malvin, a »Budapesti zeneakadémia« tanárnője fog szerepelni, ki a fővárosi hangversenyeken már többször feltűnt ügyes játékaival s Beethoven egy szonátáját fogja játszani.

A program egy érdekes pontját fogja képezni a dr. Dési Géza felolvasása is, ki a hangverseny végén az esti programot azonnal megfogja kritizálni. Fehér Dezső a »Nagyvárad« szerkesztője egy magán jelenetet is irt erre az alkalomra, melyet Vidor Dezső debreczeni színész fog előadni.

A rendezők közé legújabbban Mezey Mihály kir. közjegyző is belépett. A rendezőbizottság ma este 6 órakor újra ülést tart a »Nemzeti Casinóban.« A meghívókat a mai nap folyamán expediálják.

Igazságszolgáltatás.

Semmiségi panasz egy sajtótárgyalás ellen. Lapunk tegnapi számában részletesen megírtuk, a Benka dr. Lauko féle sajtópert. A

dr. Lauko ügyvédje, dr. Markus László, tegnapi semmiségi panaszt terjesztett be a verdikt ellen, melynek meghozatalában több szabálytalanság történt.

Tartozik-e a férj neje adósságait kifizetni? A »Jog« legújabb számában a m. kir. Curianak egy igen érdekes hztározatát közli, mely bizonyára széles körben nagy érdeklődést fog kelteni. A curia ugyanis kimondotta hogy a férj neje adósságait az esetben nem tartozik kifizetni, ha a hitelező éveken keresztül hitelezett a feleségnek enélkül, hogy erre a férjét figyelmeztette volna, vagy ha a nő által csinált adósságokról elfogadott egy csupán a nő által aláírt váltót. Ez esetek bármelyikében a férj neje adósságait kifizetni nem köteles, minden más esetben kényszeríthető az adósságok kiegyenlítésére.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

57.

Daisy tovább dolgozott azonban alig lépett be az idegen megismerte, halál sápadt lett, nagy kiáltással dobott virágot, papírost, ollót, aggódva kérdé.

— Vilmos urnak csak nem történt valami baja?

— De gyermekem, mi jut eszedbe? — kérdé Leonora jég hideg arc kifejezéssel.

Ottó mosolygott:

— Nem! Daisy kisasszony! Vilmos, hála Istennek egészséges csak üzenetet küldött testvére számára.

— Nos Ottó! — szólt Leonora, miközben kezét nyújtá — ez mér szép dolog tőled, hogy egyszer valahára felkerestél. Most is biztosan csak át utazol, hogy édes anyád meglátogasd, épen a mult déten iri, hitt, hogy menjek vele néhány napra Scheringenbe.

Daisy összeszedte holmiját távozni akart.

— Bizalmasok dolgaid Ottó? — kérdé Leonora — kis barátnőm nem hallgathatja?

— Oh egyáltalában nem! Csak atyádra vonatkoznak.

— Már megint haldoklik? Mér egészen megszokottá lesz.

Daisy ijedten nézett fel, nem tudta elképzelni hogy tudhatja valaki olyan szárazon, hidegen várni egyetlen jó atyja halálát. Ha vele tudatná, hogy atyja halálán van mennyire megrémülne. A fiatal lány még nem tudta felfogni, hogy az atyák de meg a gyermeki szeretet is különbözők, hogy a halás folytonos gondolata mennyire megszokottá teszi azt, nem ismert közép utat előtte csak a fehér és fekete a kitörő öröm és keserű fájdalom voltak ismeretese.

Ottónak is feltűnt a hideg hang, de ő ismerte az atya s lánya egymáshoz való viszonyát, a bárót a saját szempontjából is tudta becsülni, de meg annyira el volt telve előbbi jegyese szépségével, előkelőségével, hogy minden más iránt érzéketlen volt.

Ő szívesen elbocsátotta volna Daisyit maguk mellől, Leonora azonban illőbbnek, helyesebbnek találta ha itt marad.

— Azt hiszem, jó volna, ha eljőnnél — folytatóttá Ottó.

Daisy szemei ragyogtak aggódó várakozása függött tekintete nevelőnőjén. Leonora tul nézett Ottón, a szék karján doboit, mig gondolatai messze jártak.

— Nem látom be ennek szükségességét — szólt oly hangon mely Daisy lelkét megrázkodtatta a papa olyan beteg, hogy meg sem ismer, holnap megint jobban lesz, akkor meg mit csináljak veled? Alig egy hónapja hogy ott voltunk.

— Vilmosnak is nagyon jól esnék ha Daisy kisasszonnyal át jőnnél. Nagyon oda van, lábai újra sok fájdalmat okoznak.

— Oh kérem! kérem! nagyságos kisasszony — kiáltott Daisy könyörgő hangon a lehető legbarátságosabb arccal — ugy is el akart menni a fővárosba nem jobb lenne, ha atyjához mennénk?

Leonora reszketett a felindulástól de nem akarta, hogy észrevegyék nevetve így szólt:

— Tulajdonképen Haagába való utazásunk még nincs eldöntve ez pedig mind szép, és jó, de Daisy neveltetése a folytonos szünidők, miatt kárt szenved. Nem régen jöttünk haza, a tanulást ismét nem szakíthatjuk meg.

— Hiszen még fiatal, sok ideje van a tanulásra szolt Ottó.

Hálásan pillautott rá Dsisy, Leonora azonban hajlíthatlan maradt.

— Atyja visszatértét a következő tavaszra helyezte kilátásba addig még sokat kell végeznünk nagyon is mögötte van még a hasonló koru lányoknak.

— De a szegény Vilmos ur beteg — szólt Daisy.

— Ah ő egészen jól van, csak egy kicsit lehangolt az meg nem lehet másképen, mikor nap-nap után olyan nagy beteg mellett ül. Nem! — folytatá nyomatékkal — igaz hogy kemény szívűség tőlem, hogy atyám halálos ágyától távol maradok azonban kötelességeket vállaltam magamra, melyek alól nincs felmentés.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A király adománya.

Bécs, július 1. (Saját tud. távirata.)

A király a kolomeai vasuti szerencsétlenség áldozatai özvegyei és árváiknak magánpénztárából 3000 frt segélyt utalványozott.

A király utazása.

Bécs, jul 1. (Saj. tud. táv.) A király ma reggel 8 órakor Ischlbe utazott, honnan 8-án tér vissza a királyné fogadására s azután ismét visszautazik Ischlbe.

Képviselőből pinczér.

Bécs, július 1. (Saját tudósítónk távirata.)

Mittermayer, pinczérből megválasztott képviselő, miután mandátumát elvesztette, beállt egy bécsi vendéglőbe fizető pinczérnek,

Vasuti alkalmazottak sztrájkja.

Bécs, július 1. (Saját tudósítónk távirata.)

A lóvasuti alkalmazottak, mert az igazgatóság ma kiadott körlevelében legfontosabb követeléseiket ígérete daczára sem teljesítette, kijelentették Triebeisz polgármester előtt, hogy újból sztrájkolni fognak.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőbirtokosok figyelmébe. A nagyvárad szőlőbirtokosság tudomására hozatik, hogy a szőlő telepen e héten a férfi napszám egy forinttal a kötő napszám pedig ötven krajczárral fizettetik. Nagyvárad 1897 július 2. Márkus János hegybíró.

Selyemgubó beváltás Nagyváradon. Rátka József buzgolkodásából mind nagyobb talajt nyer Nagyváradon a selyemtenyésztés és egy kis jövedelemhez juttatja a vele foglalkozókat, anélkül hogy nehezebb időt rabló munkát okozna. A gubó beváltás már kezdetét vette s csendben folyik az idej termelés elég kielégítő. A beváltás eszközzésével ezuttal is Rátka Józsefet a selyemtenyésztés buzgó terjesztőjét bizta meg a miniszter. A beváltást az újvárosi közs. elemi fiu iskolában eszközlik.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. július 1-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	1.23
Magyar koronajárdék	—	—	—	99.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	97.75
Italié. é. jog megváltási kötvény	—	—	—	1.01
Ervát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	97.75
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	—	—	—	15.350
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	1.41
Csitzák járdék papírban	—	—	—	101.75
Csitzák járdék ezüstben	—	—	—	101.75
Csitzák járdék aranyban	—	—	—	12.325
Csitzák korona járdék	—	—	—	10.075
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	—	1.46

Osztrák magyar bankrészvény	9.50
Magyar hitelbank részvény	4.01
Osztrák hitelintézeti részvény	36.800
Páris vista	3.55
20 márkás arany	9.52
Német birodalmi márka	56.70
London vista	119.60
Páris vista	47.60
20 márkás arany	11.73

NAGYVARADI SZINKOR.

Bérlet 60-ik szám.	Bérlet 60-ik szám.
Páros.	Páros.
Nagyvárad, 1897. évi július 2-án,	
az arad-nagyvárad-i szintársulat által.	
A madarász.	
Operette 3 felvonásban.	

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, bérletfolyamban:
Gyöngyi Izó a v'gszínház t'gjának fell'ptével.

Az új honpolgár.
Bohózat.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad-ráros rendőrkapitányi hivatalától.

10454/897. rkp. sz.

HIRDETMÉNY.

N.-Várad-város rendőrkapitányi hivatala, mint I-ső foku iparhatóság által ezennel közhírré tétetik, hogy Moskovits Adolf és fiai nvárad-i lakosok gyártulajdonosok Nagy-Váradon Vámház-utca 80/a 94. 95. h. szám alatt levő telkükön egy mezőgazdasági szesz és élesztő gyárat szándékoznak felállítani. — Ezen üzlettelep felállítására szükséges iparhatósági telep- engedély megadása tárgyában a helyszini tárgyalás 1897 évi július hó 21-ik napjának d. u. 3 órájára tüzetelt ki, melyről az érdekelt felek és szomszédok az 1884 évi XVII. t. cz. 27§-a alapján és értelmében ezennel oly felhívással értesítettnek, hogy azon amennyiben a vállalat ellen bármi oknál fogva kifogást akarnak tenni, kifogásukat kötelesek szóval vagy írásban előadni, — különben az üzlettelep — ha csak köztekintetek nem szolgálnak akadályul — engedélyeztetni fog.

Nagyvárad, 1897. június 25-én.

Hj. Rimler,
rendőrkapitány.

Katonazene és halestély.

Ma, pénteken, július 2-án este 7 órától
Kárger Sándor nyári mulatóhelyiségében
a József ezred zenekara hangversenyez.

Ez alkalommal a Kálvária-hegy alatt levő, árnyas, tiszta levegőjű kerthelyiségemben a különféle étkeken kívül friss, izletes tiszta halból
HAL-ESTÉLYT
rendezek.

Tiszta, részben saját termésű hegyi-borókkal, izletes étkekkel szolgálók t. vendégeimnek.

Tisztelettel

Kárger Sándor,

206

nyári vendéglő tulajdonos.

☛ Telefon összeköttetés! ☛

A Nagypereczes-utczán
„Szent Istvánhoz“ czimzett gyógyszerárban
a bakterium-mentes

sterilizált szódavíz

mai naptól kapható

Szüts Samu,

205

gyógyszerész.

HIRDETMÉNY.

A „Biharmegyei korona takaré- és hitelszövetkezet“ részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a heti korona befizetések 1897. évi július hó 6-ik napján veszik kezdetüket és azontul szakadatlanul minden hét kedd és esütörtök napjain d. u. 3-5 óra között, a „Biharmegyei Takarékpénztár“ üzletvezetőségében (Kossuth-utca) teljesítendők.

A szövetkezetbe 1897. július 6-ik napjáig még be lehet lépni az üzletrészek utánfizetés nélkül jegyezhetők.

Nagyvárad 1897. évi június hó 22-én

201-3-0

Az igazgatóság.

Dr. Dreiszker József
Sanatóriuma
és
vizgyógyintézete

Kőszegen, (Vasmegeye) háromnegyed óra vasutal Szombathelytől.

Nyitva márczius 15-től december 1-ig
Rendszer Priesnitz és Kneipp.

Villanyozás, massage, gyógytornászat, diietetikai eljárás. — Ujjonnan berendezett helyiség, Lignosulfit inhalatióra. — Ez enyhe vizkurával használva a legszebb eredményt adja a légző szervek bántalmaiban.

Teljes ellátás, gondos orvosi felügyelet, mérsékelt ár.
Prospektus ingyen.

709/1897 számhoz.

Árverési hirdetmény.

Atulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a nvárad-i kir. törvszék 1896 évi 16006 számú végzésével Dr. Mártonffy Bogdán ügyvéd által képviselt Bodó Imre felperes részére Gáspár Lajosné alperes ellen 117 frt 81 kr. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 491 frt. becsült ingóságokra, a nváradvárosi járásbírósi 12883/97. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagytűkör-utca 165. sz. házában leendő megtartására határidőül 1897 évi július hó 5-ik napjának délután 3. órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt szobabutorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fog-nak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítettéséhez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólírott kiküldöttél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól szá-mittatik.

Kelt Nvárad 1897. évi június hó 23-ik napján.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

A m. kir. sz. osztály-
sorsjáték ügyében.

FIGYELMEZTETÉS.

Mint a m. kir. szab. első **Oszálysors-
játék** nagyvárad-i

főelárusítója

van szerencsém a n. é. közönség szives figyel-mét az iránt felhívni, idejekorán előjegyzés álta, magát biztosítani, hogy minden reáfizetés nélkül sorsjegyhez jusson.

A rendkívüli érdeklődés, mely ezen győ-nyörű tervezettel bíró osztálysorsjátékok iránt már is mutatkozik, ugyanazt az eredményt szül-hei, a minót Németországban, (a hol évek óta a nagy közönség kedvencz játékát képezi) t. i. hogy a huzás előtt csak magas ágioval lehet sorsjegyhez jutni.

Összesen 100.000 lesz kibocsájtva, melyek közül 50.000-re okvetlen nyeremény jut.

A főnyeremény a legkedvezőbb esetben

„Egy millió korona“

Ezen kívül van számos nagy nyeremény és pedig: 400.000, 200.000, 100.000, 90.000, 80.000, 70.000, 60.000, 50.000 stb. korona értékben és a legkisebb nyeremények is többre rugnak a sorsjegyek vétel áránál.

Az első huzásra a következő **eredeti áron** kaphatók nálam sorsjegyek:

Egy egész eredeti sorsjegy . . .	6 frt — kr.
Egy fél	3 » — »
Egy negyed	1 » 50 »
Egy nyolczad	75 » — »

Végül figyelmebe ajánlom a n. é. közönség-nek, okulva a multakon szükségesletét csakis a helyi piacon beszerezni, ezáltal rendkívül sok kellemetlenségtől óvja önönmagát a kicserélés, illetve a megújításnál és azonnali kifizetésnél. A huzáskor **minden nevezetesebb nyeremény után sürgönyileg leszek értesítve, mely üzletben nyilvánosan kiragasztva lesz.**

Teljes tisztelettel előjegyzéseket elfogad

Kiss Dávid

a m. kir. sz. osztálysorsjáték nagyvárad-i főelárusítója
különlleges tőzsdé.

Viszontelárusítók oly árban kaphatnak sors-
jegyeket, mint az igazgatóságnál.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1897. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	2 23	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	7 05	P.-Ladány ind.	1 31	4 01	6 02	2 40	6 12
B.-Hunyad >	12 20	6 39	8 37	7 54	4 59	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	9 06	Debreczen >	3 05	5 30	8 00	4 07	7 40
Csucsá >	12 52	7 08	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	10 37	Érmihályfalva érk.	4 06	6 44	9 17	5 09	—
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	
Rév >	1 34	7 46	10 08	9 30	6 13	Sáp >	—	—	12 25	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 47	11 17	5 40	9 18	—
Élesd >	1 48	7 58	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	8 40	12 36	8 15	10 31	3 48
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	9 46	1 45	9 45	11 38	5 24
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 33	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Nagyvárad érk.	2 30	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 17	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 37	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 08	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 31	5 11	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 15	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 46	5 26	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 08	5 46	H.-Pályi >	6 03	1 48
M.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 23	6 00	H.-Bagos >	6 22	2 07
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 47	2 34
B.-Ujfalu >	3 14	9 22	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés érk.	10 46	6 20	Debreczen é.	7 25	3 18
Sáp >	—	—	12 47	12 26	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske.					
Báránd >	—	—	1 01	12 42	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd ind.	9 41	5 21	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány >	3 56	10 03	1 34	1 19	31	Bucsa >	—	—	8 51	4 27	6 05	Derecske érk.	10 00	5 40	Sáránd érk.	6 20	2 09
Szolnok >	5 31	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 17	9 7	4 53	6 32	5 13	Derecske—Sáránd.					
Nagy-Kátá >	6 25	12 41	4 45	5 00	—	B.-Hunyad >	4 50	9 07	5 32	7 16	—	Sáránd ind.	9 41	5 21	Derecske ind.	6 00	1 49
Budapest érk.	7 40	1 50	6 20	7 00	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 34	—	Derecske érk.	10 00	5 40	Sáránd érk.	6 20	2 09

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 04	7 57	Ósi >	10 30	4 36	7 44	Kurtics >	5 39	11 49	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Less >	10 48	4 56	8 06	Békes-Csaba >	7 01	2 33	4 50
Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Csaba >	7 01	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56
Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09
Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09	Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Szalonta >	8 28	4 10	6 47
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18
Csaba >	2 10	7 22	4 42	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Békes-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Less >	9 04	5 00	7 51
Orosháza >	3 10	8 32	5 48	Less >	9 04	5 00	7 51	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 15
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 15	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 30
Szeged érk.	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 30								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad			
	Tv. sz. sz.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	4 10	2 27	Vaskóh ind.	2 55	2 20	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 48	2 40				
V.-Velenceze >	4 24	2 38	Lunka-Rézbánya >	3 07	2 33	Ósi >	6 09	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 40				
Félix-Fürdő >	4 51	3 —	Szudrics >	3 34	3 02	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 23				
Kardó >	5 09	3 14	Belényes >	4 02	3 41	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 55				
Magyar-Gyepes >	6 09	4 04	Sonkolyos >	4 23	4 04	Körösszeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 36				
Tasádfő >	6 26	4 18	Belényes-Ujlak >	4 35	4 16	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 08				
Drág-Cséke >	6 51	4 33	Borz >	4 44	4 26	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Íráz >	6 52	6 28				
Magyar-Cséke >	7 11	4 48	Sólyom >	5 01	4 46	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 02				
Dusesd >	7 26	4 59	Gyanta >	5 22	5 07	Íráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 14				
Szombatság-Rogoz >	8 07	5 35	Hollód >	5 36	5 22	Kót >	9 19	5 14	Szakál >	7 48	7 49				
Hollód >	8 19	5 46	Szombatság-Rogoz >	5 57	5 54	Vésztő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 13				
Gyanta >	8 33	5 59	Dusesd >	6 21	6 25	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 38				
Sólyom >	8 59	6 24	Magyar-Cséke >	6 33	6 40	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53				
Borz >	9 14	6 38	Drág-Cséke >	6 54	7 11	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 13				
Belényes-Ujlak >	9 26	6 49	Tasádfő >	7 08	7 27	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 32				
Sonkolyos >	9 39	7 01	Magyar-Gyepes >	7 22	7 50										
Belényes >	10 25	7 35	Kardó >	7 55	8 31	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad					
Szudrics >	10 48	7 57	Félix-Fürdő >	8 08	8 45	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	Érmihályfalva ind.	5 05	5 25				
Lunka-Rézbánya >	11 17	8 22	V.-Velenceze >	8 37	9 09	B.-Püspöki >	7 17	6 02	Érselind >	5 37	6 06				
Vaskóh érk.	11 33	8 37	Nagyvárad érk.	8 47	9 19	Bihar >	7 46	6 25	Székelyhid >	6 14	6 51				
Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz											
Szombatság-Rogoz ind.	8 10	10 —	Dobrest ind.	5 03	—										
Nánhegyesel >	8 36	—	Nánhegyesel >	5 13	—										
Dobrest érk.	8 46	—	Szombatság-Rogoz érk.	5 37	—										
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid											
Székelyhid ind.	10 02	8 —	Margitta ind.	4 35	4 45										
Apátkeresztur >	10 56	8 46	Monos-Petri >	4 46	4 57										
V.-Ábray >	11 12	9 —	V.-Ábrány >	5 57	5 10										
Monos-Petri >	11 24	9 11	Apátkeresztur >	5 13	5 29										
Margitta érk.	11 35	9 21	Székelyhid érk. reg.	5 54	6 10										

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitüntetve.
A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.
A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László nyomda-részvénytársaságai Nagyváradon.